

1 Jaké druhy opatření existují?

Účelem zajišťovacích (ochranných) opatření je zaručit zachování práv. Konkrétně umožňují věřiteli, aby se předem zabezpečil proti riziku, že od svého dlužníka nedostane zaplacen.

Pokud čistě zajišťovací opatření nepostačují, může soudce nařídit předběžná opatření, jejichž důsledky jsou srovnatelné s důsledky očekávaného rozhodnutí ve věci samé. Konečné rozhodnutí může tato předběžná opatření potvrdit nebo zrušit.

Soud může nařídit předběžná a zajišťovací opatření, která se vztahují na majetek věřitele. Úhrada dluhů podléhá zásadě, podle níž dlužník odpovídá za své závazky do výše veškerého svého movitého majetku (peněžní hotovost, nábytek, šperky, cenné papíry) i nemovitého majetku (pozemky, budovy, obytný dům). Věřitel může také uplatnit práva v držení svého dlužníka namísto dlužníka (pohledávky na účtech, mzdu).

1.1. Zajišťovací opatření

A. Zajišťovací zabavení

Kterýkoli věřitel může v případech vyžadujících rychlé jednání požádat soud, aby povolil zajišťovací zabavení (*saisie conservatoire*) zabavitelného majetku, který patří jeho dlužníkovi (článek 1413 soudního řádu (*Code judiciaire*)). Dlužník tedy už nemůže volně nakládat s majetkem, který je předmětem zajišťovacího zabavení. Nemůže jej tudíž už prodat, ani darovat, ani jej zatížit hypotékou. Skutečnost, že s ním nemůže nakládat, má pouze relativní důsledek: platí jen ve prospěch věřitele navrhuujícího zabavení. Dlužník zůstává vlastníkem majetku a ponechává si požívací právo na tento majetek.

B. Zajišťovací správa

Zajišťovací správa (*séquestre*) je úschova sporné věci, která musí být zajištěna až do definitivního rozhodnutí (článek 1955 a násl. občanského zákoníku (*Code civil*)). Zajišťovací správa může být buď dohodnuta mezi stranami (smluvní správa), nebo nařízena soudem (soudní správa). Oproti běžné úschově se zajištění může také vztahovat na nemovitosti (článek 1959 občanského zákoníku).

C. Soupis majetku

Účelem soupisu majetku (*inventaire/inventaris*) je určit obsah dědictví nebo společného jmění manželů či spoluvlastnictví (článek 1175 soudního řádu) na žádost věřitelů, jednoho z manželů nebo ze spoludědiců. Osoby, které požadují soupis majetku, mají právo si zvolit notáře, který vyhotoví soupis majetku v notářské listině. V případě neshody na notáři je notář jmenován smírčím soudem (článek 1178 soudního řádu). V případě sporu ohledně notáře je příslušný o něm rozhodnout smírčí soud.

D. Zapečetění

Účelem zapečetění (*apposition des scellés*) je zabránit tomu, aby majetek byl v praxi využíván. Pokud to vyžaduje vážný zájem, může věřitel, manžel či dědic požádat o zapečetění předmětů, které náležejí do společného jmění manželů, dědictví nebo spoluvlastnictví (článek 1148 soudního řádu). Návrh na zapečetění se podává k smírčímu soudu. Smírčí soud může odstranit zapečetění na návrh osoby, které nechala věci zapečetit, nebo věřitelů, manžela či dědiců. V případě námitek proti odstranění zapečetění musí rovněž rozhodnout smírčí soud.

1.2. Předběžná opatření

Předběžná opatření jsou opatření, jež jsou odvolatelná a nejsou nezvratná. Uplatňují se v rámci řízení o předběžném opatření nebo v rámci řízení ve věci samé.

1.3. Předběžný výkon rozhodnutí

Předběžný výkon rozhodnutí je možný za určitých specifických podmínek po vyhlášení rozsudku, který dosud nenabyl právní moci.

Kromě výjimek stanovených zákonem, nebo nerozhodne-li o tom soud jinak prostřednictvím zvlášť odůvodněného rozhodnutí, a aniž tím je dotčen článek 1414, pozastaví jeho výkon opravný prostředek (*opposition*) podaný proti konečnému rozsudku.

Kromě výjimek stanovených zákonem, nebo nerozhodne-li o tom soud jinak prostřednictvím zvlášť odůvodněného rozhodnutí, aniž tím je dotčen článek 1414, jsou konečné rozsudky předběžně vykonatelné bez ohledu na opravný prostředek (*appel*) a bez nutnosti skládat jistotu, pokud soud nenařídil, aby byla zřízena (článek 1397 soudního řádu).

2 Za jakých podmínek lze tato opatření vydat?

2.1 Postup

A. Zajišťovací zabavení

Osoba, která obdržela soudní rozhodnutí ve svůj prospěch, a to i v zahraničí, může pověřit soudního vykonavatele (*huissier de justice*), aby přistoupil k zajišťovacímu zabavení majetku osoby, proti níž bylo vydáno rozhodnutí. Není-li žádné soudní rozhodnutí, je nezbytné, aby zajišťovací zabavení bylo nařízeno soudem.

Návrhy jsou předkládány exekučnímu soudu (*juge des saisies*) a jsou přezkoumávány obdobně jako návrhy na nařízení předběžných opatření (článek 1395 soudního řádu). Lhůta k předvolání činí přinejmenším dva dny, ale lze ji v naléhavém případě zkrátit.

Jednostranný návrh (*requête unilatérale*) na zajišťovací zabavení podává advokát k exekučnímu soudci, který může povolit zabavení. Exekuční soud rozhodne ve lhůtě osmi dnů usnesením. Toto usnesení musí být doručeno prostřednictvím exekučního příkazu soudním vykonavatelem povinné osobě, a informovat ji tak o řízení, které proti ní bylo zahájeno.

Usnesení je ze zákona předem vykonatelné, ale je závazné pouze mezi stranami řízení. Exekuční soud je může kdykoliv změnit nebo zrušit z důvodu změny okolností. Ceník soudního vykonavatele je stanoven královským dekretem ze dne 30. listopadu 1976 (*Moniteur belge* /belgický úřední věstník/ ze dne 8. února 1977).

B. Zajišťovací správa

Smluvní zajišťovací správa vyžaduje pouze platnou dohodu mezi stranami bez zásahu soudu, zatímco jeho zásah je povinný u soudní zajišťovací správy. V obou případech je ustanoven soudní správce buď dohodou, nebo soudem. Tento správce musí jednat s péčí řádného hospodáře, pokud jde o věc, která mu je svěřena. Má, kromě jiného, povinnost věc vrátit, jakmile správa zajištěného majetku skončí. Má právo na odměnu stanovenou zákonem (čl. 1962 třetí pododstavec občanského zákoníku).

C. Předběžná opatření

O předběžná opatření je vždy nutné požádat soud v rámci řízení o předběžném opatření nebo v rámci řízení ve věci samé. Mohou být také nařízena rozhodcem (článek 1696 soudního řádu).

Předseda soudu prvního stupně rozhoduje předběžně v případech, které uzná za naléhavé, ve všech věcech kromě těch, které zákon vyjímá ze soudní moci (čl. 584 první pododstavec soudního řádu). „Předběžně“ znamená, že rozhodnutí je jen předběžného charakteru a nemůže mít konečné a nezvratné důsledky. Předseda pracovního soudu a předseda obchodního soudu mohou rovněž předběžně rozhodovat v případech, které uznají za naléhavé, ve všech věcech, které spadají do pravomoci těchto soudů.

Rozhodnutí o předběžném opatření nemůže ohrozit věc samu (meritum věci), což má za následek, že se jedná pouze o relativní rozhodnutí. Protože soud ve věci samé nemůže být žádným způsobem vázán tímto rozhodnutím, soud v řízení o předběžných opatřeních může nařídít pouze předběžná opatření.

Tedy v rámci řízení o rozvodu předseda soudu pro rodinné věci rozhoduje o předběžných opatřeních týkajících se osoby, výživného a majetku jak manželů, tak dětí (čl. 1280 první pododstavec soudního řádu).

Protistrana obdrží rozhodnutí o nařízených opatřeních prostřednictvím soudního vykonavatele a je vyzvána, aby je dodržovala v případě potřeby prostřednictvím veřejného donucení a/nebo pod trestem pokuty. Ceník soudního vykonavatele je stanoven královským dekretem ze dne 30. listopadu 1976 (*Moniteur belge* /belgický úřední věstník/ ze dne 8. února 1977).

Pokud se rozhoduje v prvním stupni, může smířčí soud nařídít naléhavá předběžná opatření pro dobu trvání soužití manželů nebo partnerů podle zákona, kteří se už nedohodnou, například, co se týče rodinného bytu nebo osoby a majetku dětí. Tato opatření jsou předběžná a zanikají v případě ukončení soužití. Nemohou natrvalo upravovat rozvod v případě sezdáného páru. O konečném vypořádání rozvodu přísluší rozhodnout soudu prvního stupně.

D. Předběžný výkon rozhodnutí

Rozsudek obsahuje vykonatelný výrok. Dokud není pravomocný, nemůže být vykonán. Kromě výjimek stanovených zákonem, nebo nerozhodne-li o tom soud jinak prostřednictvím zvlášť odůvodněného rozhodnutí, je totiž výkon rozhodnutí pozastaven možností vznést námitky (*opposition*), ale nikoliv možností podat odvolání nebo dovolání (článek 1397 soudního řádu).

Soud, který vydal konečný rozsudek, mu může přiznat předběžný výkon rozhodnutí kromě případů vyloučených zákonem (článek 1399 soudního řádu), zejména u konečných rozsudků týkajících se stavu osob.

Jestliže dojde k předběžnému výkonu rozhodnutí, jedná se o vlastní nebezpečí účastníka, který o něj usiluje. Soud může podmínit předběžný výkon rozhodnutí tím, že tento účastník složí jistotu (článek 1400 soudního řádu). Účastník může přistoupit k výkonu rozhodnutí, ale musí složit peněžní částku nebo poskytnout bankovní záruku finančnímu ústavu *Caisse des dépôts et consignations*. Je totiž možné, že rozsudek bude změněn při odvolání a že žalovaný bude mít nárok na náhradu škody.

2.2 Hlavní podmínky

A. Zajišťovací zabavení

zajišťovací zabavení může být nařízeno jen, pokud je věc naléhavá a pokud je pohledávka určitá, likvidní a vymahatelná.

Naléhavost předpokládá, že platební schopnost dlužníka je ohrožena tak, že jsou ohroženy nároky věřitele vůči jmění dlužníka. Zajišťovací zabavení nemůže sloužit jako prostředek nátlaku, ale je oprávněné, pokud je na základě objektivních kritérií dlužníkova finanční situace ohrožena. Naléhavost musí existovat jak ve chvíli zabavení, tak v době, kdy soud musí rozhodovat o jeho zachování.

Pohledávka věřitele musí být určitá, to znamená, že se musí jevit dostatečně opodstatněná a nemůže vést k rozumnému zpochybnění. Dále musí být likvidní. Její výše musí být totiž určena nebo může být přinejmenším předběžně odhadnuta. Pokud není dluh ještě přesně určen, odhadne ho soud. Konečně pohledávka musí být vymahatelná, to znamená, že věřitel musí mít nárok vymáhat její splacení. Článek 1415 soudního řádu upřesňuje tuto podmínku, aby pohledávky z pravidelných příjmů splatných v budoucnosti (výživné, nájemné, úroky), a dokonce i podmíněné a potenciální pohledávky, mohly být vzaty v úvahu pro zajišťovací zabavení.

B. Zajišťovací správa

Soudce může nařídít soudní zajišťovací správu movitých věcí zabavených u dlužníka, nemovitě věci nebo movité věci, jejichž vlastnictví nebo držba je předmětem sporu mezi dvěma či více osobami, a věcí, které dlužník nabízí za účelem splnění svého závazku (článek 1961 občanského zákoníku). Obecně toto pravidlo platí vždy, kdy okolnosti věci odůvodňují zajišťovací správu jako způsob zajišťovacího opatření určeného k tomu, aby věci byly zachovány ve svém stavu, aniž by tak bylo ohroženo konečné řešení. Naléhavost se nebere v úvahu. Soud se však bude uchýlovat k zajišťovací správě omezitelně, neboť se jedná o vážné a výjimečné opatření, které může být povoleno jen, pokud existují dostatečné důležité důvody.

C. Předběžná opatření

Předběžné opatření lze nařídít pouze v případě, že věc je-li tak naléhavá a pokud by opatření nebyla ihned nařízena, žalobce by utrpěl škodu značného rozsahu nebo byl závažně znevýhodněn. Naléhavost je tudíž základním kritériem, pokud jde o možnost zahájit řízení o předběžném opatření.

Předběžná opatření nařízená v rámci řízení o věci samé musí rovněž vykazovat naléhavost. Proto se mluví o „naléhavých předběžných opatřeních“, která mohou být navržena smířčímu soudu.

D. Předběžný výkon rozhodnutí

Kritérium uplatňované soudem, pokud jde o zamítnutí předběžného výkonu rozhodnutí či o jeho povolení, je riziko žalobce, že žalovaný zbytečně zpozdí výkon rozhodnutí v rozsudku nebo ho znemožní. Pokud žalovaný podá odpor/námítku nebo odvolání pouze za účelem vyhnout se výkonu rozhodnutí v rozsudku, bude mít soud, který vynesl rozsudek, podnět, aby nařídil předběžný výkon rozhodnutí. V určitých věcech (viz výše) to však zákon zakazuje.

3 Účel a povaha opatření?

3.1 Jaké druhy majetku mohou být předmětem takových opatření?

A. Zajišťovací zabavení

Předmětem zajišťovacího zabavení může být veškerý druh majetku (movitý, nemovitý, nehmotný). Některý majetek ale nemůže být (nebo jen zčásti) zabaven. Nezabavitelnost vyplývá ze zákona či z charakteru majetku nebo i ze vztahu mezi majetkem a osobou dlužníka.

Majetek, který nelze postihnout zabavením, je vyjmenován v článku 1408 soudního řádu. Souhrnně se jedná o majetek pro dlužníka nezbytný, věci nutné ke studiu nebo k profesnímu vzdělávání povinného či jeho dětí, majetek nezbytný k výkonu profese povinného, věci sloužící k provádění náboženských úkonů a potraviny a pohonné hmoty. Čl. 1410 odst. 2 stejného zákoníku upřesňuje pohledávky, které v žádném případě nemohou být postiženy zabavením, zejména rodinné přídavky a minimální mzdu.

Mzda a podobné příjmy povinného mohou být zabaveny jen částečně. Částky jsou určeny v čl. 1409 odst. 1 soudního řádu a jsou ročně přezkoumány královským dekretem s ohledem na index spotřebitelských cen. Čl. 1410 odst. 1 soudního řádu rozšiřuje rozsah působnosti částečného zabavení na zálohy a výživné, důchody, podporu v nezaměstnanosti, nemocenské dávky a dávky v invaliditě.

Majetek, který je předmětem zabavení, je označen soudním vykonavatelem v protokolu pro účely svého eventuálního pozdějšího prodeje, ledaže by prostřednictvím vykonavatele mohla být uzavřena dohoda s věřitelem. Je přísně zakázáno pod pohrůžkou trestního stíhání, aby majetek označený soudním vykonavatelem byl skryt či jinak odstraněn.

B. Zajišťovací správa

Soudce může nařídit soudní zajišťovací správu movitých věcí zabavených u dlužníka, nemovité věci nebo movité věci, jejichž vlastnictví nebo držba je předmětem sporu mezi dvěma či více osobami, a věcí, které dlužník nabízí za účelem splnění svého závazku (článek 1961 občanského zákoníku).

C. Předběžná opatření

Předběžné opatření lze nařídit ve všech druzích věcí. Předseda soudu prvního stupně je příslušný k rozhodnutí o všech občanskoprávních sporech obecného práva. Věci spojené s pracovním právem nebo obchodním právem spadají do příslušnosti předsedy pracovního soudu nebo obchodního soudu. Soud v rodinných věcech může nařídit naléhavá předběžná opatření pro dobu trvání společného soužití, například, co se týče bydlení rodiny nebo osoby a majetku dětí. To však platí jen pro manžele (čl. 223 odst. 1 občanského zákoníku) a partnery ze zákona (čl. 1479 odst. 1 občanského zákoníku), nikoliv pro faktické partnery.

D. Předběžný výkon rozhodnutí

V zásadě mohou být všechny rozsudky předmětem předběžného výkonu rozhodnutí, pokud to soud povolí, s výjimkou případů, kdy to zakazuje zákon (článek 1399 soudního řádu).

3.2 Jaké jsou účinky těchto opatření?

A. Zajišťovací zabavení

Povinný nepřichází o vlastnictví ani o požívací právo (užívání, pronajímání, příjmy, zisky) ze zabaveného majetku. Nemůže jej pouze zcizit ani zatížit hypotékou. Vzhledem k tomu, že povinný není způsobilý nakládat s majetkem, by sice každá transakce, kterou by přesto uzavřel, byla platná, ale neměla by účinky vůči zabavujícímu věřiteli. Tento věřitel by k ní tedy nemusel přihlížet a mohl by jednat, jako by taková transakce neexistovala.

B. Zajišťovací správa

Zajišťovací správa, stejně jako při běžné úschově, nese s sebou převod držby majetku na depozitáře. Ten může provádět pouze úkony na zachování majetku.

C. Předběžná opatření

Nepoužije se

D. Předběžný výkon rozhodnutí

Následkem předběžného výkonu rozhodnutí je, že dojde k výkonu rozsudku, přestože existuje možnost jeho změny při odvolání nebo v případě podání námitek (*opposition*). Žalobce nese riziko spojené s výkonem rozhodnutí (viz výše).

3.3 Jaká je platnost těchto opatření?

A. Zajišťovací zabavení

Zajišťovací zabavení je časově omezené, v zásadě na tři roky. Exekuční soud může stanovit kratší dobu trvání. Zabavení lze obnovit, dokud neuplynula třiletá lhůta. Obnovení, což je ve skutečnosti prodloužení stávající lhůty, se přiznává, pokud existují opodstatněné důvody a opatření je stále naléhavé.

B. Zajišťovací správa

Zákon nestanoví žádné omezení doby trvání u zajišťovací správy. Pokud už neexistuje riziko, že by věci nemohly být zachovány ve svém stavu a že by konečné řešení bylo ohroženo, zajišťovací správa se zruší.

C. Předběžná opatření

U předběžných opatření zákon nestanoví žádnou dobu trvání platnosti. Konečné rozhodnutí vydané ohledně sporu může předběžná opatření zrušit nebo potvrdit.

D. Předběžný výkon rozhodnutí

Nepoužije se.

4 Je možné podat proti těmto opatřením opravný prostředek?

A. Zajišťovací zabavení

Povinný může podat opravný prostředek proti usnesení exekučního soudu, jímž se zamítá zajišťovací zabavení, ve lhůtě jednoho měsíce počítáno od doručení usnesení (čl. 1419 první pododstavec a článek 1031 soudního řádu). Věc se projednává stejným způsobem jako v původním případě; rozsudek je vyneseno na neveřejném zasedání. Pokud je zabavení přiznáno ve druhém stupni řízení, musí povinný, který si přeje podat námitky, předložit námitky třetí osoby (*tierce opposition*).

Povinný nebo kterákoliv jiná dotčená osoba může podat námitky třetí osoby proti usnesení exekučního soudu, který povoluje realizaci zajišťovacího zabavení (článek 1419 soudního řádu). Námitky třetí osoby je třeba předložit ve lhůtě jednoho měsíce počítáno od doručení usnesení, jež zabavení povoluje, k soudu, který vydal dotčené rozhodnutí (článek 1125 soudního řádu). Nepřizná-li exekuční soud odklad vykonatelnosti, nemají námitky třetí osoby odkladný účinek.

B. Zajišťovací správa

Nelze použít v případě zajišťovací správy dohodnuté mezi stranami.

Soudní zajišťovací správa je soudní rozhodnutí, proti kterému je možné podat opravné prostředky podle ustanovení soudního řádu.

C. Předběžná opatření

Kterýkoli účastník, který se cítí poškozen usnesením vydaným v řízení o předběžném opatření, má možnost podat odvolání nebo námitky. Odvolací soud rozhoduje o odvoláních proti usnesením vynesným předsedou soudu prvního stupně nebo obchodního soudu. Odvolání proti usnesením vynesným předsedou pracovního soudu projednává pracovní soud.

Lhůta k podání odvolání nebo námitek je jeden měsíc počítáno od doručení rozhodnutí, pokud bylo řízení zahájeno předvoláním (*assignation*) nebo dobrovolným dostavením se k soudu (*comparution volontaire*), a jeden měsíc od doručení usnesení úředním dopisem od soudu, pokud bylo usnesení vyneseno na základě návrhu *ex parte*.

D. Předběžný výkon rozhodnutí

Proti předběžnému výkonu rozhodnutí nelze podat opravný prostředek. Odvolací soud totiž nemůže v žádném případě zakázat výkon rozsudku nebo jej odložit (článek 1402 soudního řádu).

Poslední aktualizace: 24/10/2019

Za originální verzi stránky (v jazyce daného členského státu) odpovídá příslušné kontaktní místo Evropské soudní sítě. Překlad pořídily útvary Evropské komise. Je možné, že změny, které v originální verzi případně provedly orgány daného členského státu, nebyly ještě do překladů zapracovány. ESS-O ani Evropská komise neodpovídá ani neručí za informace a data, které tento dokument obsahuje či na které odkazuje. Předpisy v oblasti autorských práv členských států odpovědných za tuto stránku naleznete v právním oznámení.